

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 101033

136(GHE)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગો છે.
- 2) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 64 પ્રશ્નો છે.
- 3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખો.
- 5) નવો વિભાગ નવા પાના ઉપર લખો.

વિભાગ - A

■ નીચેના 1 થી 15 પ્રશ્નોના આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો.

દરેકનો 1 ગુણ છે.

[15]

- 1) પૂર્વાંગ સત્ય હોય અને ઉત્તરાંગ અસત્ય હોય તેવાં શરતી વિધાનની સત્યતા જણાવો.
(A) અસત્ય
(B) શંકાસ્પદ
(C) પ્રમાણભૂત
(D) સત્ય
- 2) દલીલમાં આધાર વિધાનની સંખ્યા કેટલી હોય છે ?
(A) બે
(B) એક કરતા વધુ
(C) એક કે તેથી વધુ
(D) એક

- 3) MP ને લગતા નિયમના રૂપમાં કયા તાર્કિક કારકનો ઉપયોગ થાય છે ?
- (A) \vee
 (B) \sim
 (C) \rightarrow
 (D) \leftrightarrow
- 4) નિરૂપાધિક સંવિધાનમાં પ્રત્યેક પદનો ઉપયોગ કેટલી વાર થાય છે ?
- (A) એક
 (B) બે
 (C) ત્રણ
 (D) છ
- 5) નિરૂપાધિક સંવિધાનના ફલિત વિધાનનાં ઉદ્દેશ્યપદને શું કહેવાય છે ?
- (A) મધ્યપદ
 (B) સાધ્યપદ
 (C) વિધેયપદ
 (D) પક્ષપદ
- 6) 'વિશિષ્ટ આનુભવિક હકીકતોનાં નિરીક્ષણ પરથી સર્વદેશી નિયમ તારવવાની માનસિક પ્રક્રિયા' એટલે શું ?
- (A) નિગમન
 (B) વ્યાપ્તિકરણ
 (C) દલીલ
 (D) અન્વય પદ્ધતિ
- 7) 'સરખા સંયોગો હાજર હોય તો સરખું જ પરિણામ આવે છે.' આ વાક્ય શું સૂચવે છે ?
- (A) પ્રકૃતિની એકરૂપતા
 (B) કાર્યકારણનો નિયમ
 (C) સહપરિવર્તન
 (D) વ્યતિરેક પદ્ધતિ

- 8) ભારતીય અનુમાનની શાબ્દિક રજૂઆત આવતા ચોથા અવયવનું નામ શું છે ?
- (A) પ્રતિજ્ઞા
(B) હેતુ
(C) ઉદાહરણસહિત વ્યાખ્યા
(D) ઉપનય
- 9) અધ્યાત્મવાદી દૃષ્ટિ અનુસાર માણસનું સ્વરૂપ કેવું છે ?
- (A) પ્રાકૃતિક
(B) જૈવીય સંયોજન
(C) રાસાયણિક સંયોજન
(D) સત્-ચિત્ - આનંદરૂપ
- 10) કયા ધનને શ્રેષ્ઠ ધન કહ્યું છે ?
- (A) ચલણી નાણું
(B) સુવર્ણમુદ્રા
(C) વિદ્યારૂપી ધન
(D) બચાવેલું ધન
- 11) ધાર્મિક જીવનનું જ્ઞાનાત્મક પાસું શેની સાથે સંકળાયેલું છે ?
- (A) વિચારો કે બુદ્ધિ
(B) લાગણીઓ
(C) કર્મ કે વર્તણૂક
(D) ભાવનાઓ
- 12) ધાર્મિક જીવનની વિલક્ષણતા કઈ છે ?
- (A) તીર્થાટન
(B) દૈવી તત્ત્વની આરાધના
(C) ધર્મોપદેશ
(D) ધાર્મિક સંસ્થાનું સંચાલન

- 13) જગતમાં વિદ્યમાન ધર્મોમાં પ્રાચીન ધર્મ કયો છે ?
- (A) હિન્દુ ધર્મ
 (B) તાઓ ધર્મ
 (C) ઈસ્લામ ધર્મ
 (D) શીખ ધર્મ
- 14) જૈન ધર્મના પ્રથમ તીર્થંકર કોણ હતા ?
- (A) ઋષભદેવ
 (B) પ્રભાકર
 (C) કપિલદેવ
 (D) સોમદેવ
- 15) યોગશાસ્ત્રની શાસ્ત્રીય રચના કોણે કરી છે ?
- (A) મહર્ષિ અરવિંદ
 (B) મહર્ષિ પતંજલિ
 (C) આનંદશંકર ધ્રુવ
 (D) પંડિત સુખલાલજી

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા 16 થી 30 પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. દરેકનો 1 ગુણ છે. [15]
- 16) તાર્કિક કારકો અન્ય કયા નામે ઓળખાય છે ?
- 17) દલીલનું મૂલ્યાંકન કઈ ભાષામાં થઈ શકે છે ?
- 18) 'ઉત્તરાંગના નિષેધ પરથી પૂર્વાંગના નિષેધને' લગતા નિયમને સંક્ષેપમાં શું કહે છે ?
- 19) સંવિધાનના ફલિત વિધાનમાં કયાં પદોનો સમાવેશ થાય છે ?
- 20) કઈ આકૃતિમાં મધ્યપદ બંને આધાર વિધાનોમાં વિધેયને સ્થાને હોય છે ?
- 21) વ્યાપ્તિકરણની પ્રક્રિયાની અનિવાર્ય આવશ્યકતા કઈ છે ?

- 22) દરેક બનાવનું કોઈ કારણ હોય છે, આ નિયમ કયો છે ?
- 23) પંચાવયવી અનુમાનનો કયો અવયવ અનુમાનક્રિયાનું પરમફળ છે ?
- 24) “બાળકોને રજાઓમાં મજા પડે છે.” - આ કયા પ્રકારનું વિધાન છે ?
- 25) ‘મેત્રી’ અને ‘પ્રેમ’ કયા પ્રકારનાં મૂલ્યો છે ?
- 26) માનવ સમાજની એકતાને જાળવી રાખનારું પરિબળ કયું છે ?
- 27) ગાંધીજીના મતે ‘દરેક ધર્મનું અવિભાજ્ય અંગ’ શું છે ?
- 28) બૌદ્ધ ધર્મના ધર્મગ્રંથનું નામ લખો.
- 29) આચરવા યોગ્ય સદ્ગુણો કુલ કેટલા છે ?
- 30) “આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ” ક્યારે ઊજવવામાં આવે છે ?

વિભાગ - C

- નીચેના 31 થી 44 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના ઉત્તર સંક્ષિપ્તમાં લખો.
દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે.

[20]

- 31) ‘&’ નું સત્યતાકોષ્ટક રચો.
- 32) $\sim p$, $p \& q$, $p \vee q$ અને $p \rightarrow q$ વિધાન માટેના રૂપોનું વાંચન લખો.
- 33) સરલીકરણના નિયમનું રૂપ અને સંક્ષેપ લખો.
- 34) સમુચ્ચયને લગતા નિયમનું કથન અને રૂપ લખો.
- 35) સંવિધાનનો ભેદ એટલે શું ? સંવિધાનના શક્ય ભેદો કેટલા છે ?
- 36) સંવિધાનની આકૃતિઓ કેટલી છે ? તેનાં નામ લખો.
- 37) વ્યાપ્તિકરણના તાત્વિક આધારો કેટલા છે ? કયા કયા ?
- 38) ન્યાયદર્શન અનુસાર પ્રમાણો કેટલાં છે ? કયા કયા ?
- 39) સ્વાર્થાનુમાન એટલે શું ?

- 40) આધ્યાત્મિક મૂલ્યનાં ઉદાહરણો આપો.
- 41) ઉત્પાદક મૂલ્ય એટલે શું ? ઉત્પાદક મૂલ્યોના ઉદાહરણો આપો.
- 42) જગતના તમામ ધર્મોનો 'સુવર્ણ નિયમ' શું છે ?
- 43) ધાર્મિક વ્યક્તિના જીવનમાં કયા ચાર અંગો વિકસેલા હોવા જોઈએ ?
- 44) અષ્ટાંગયોગનાં આઠ અંગો કયા કયા છે ?

વિભાગ - D

- નીચેના 45 થી 58 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો.
દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે.

[30]

- 45) નીચે આપેલાં જટિલ સંયુક્ત વિધાન માટેનો સત્યતાકોષ્ટક રચો અને તેની સમજૂતી આપો.

$$B \vee \sim B$$

- 46) સત્યતાકોષ્ટકની પ્રત્યક્ષ રીતનો ઉપયોગ કરીને નીચેની દલીલનું પ્રામાણ્ય નક્કી કરો.

$$\sim P \vee \sim Q$$

$$\therefore P \& Q$$

- 47) સોપાધિક સંવિધાનને લગતા નિયમનું કથન, રૂપ અને સંક્ષેપ લખો.
- 48) વિકલ્પવૃદ્ધિને લગતા નિયમનું કથન, રૂપ અને સંક્ષેપ લખો.
- 49) નીચેના સંવિધાનનાં આકૃતિ અને ભેદ જણાવો.

સર્વ ફૂલો કોમળ છે.

સર્વ બાળકો કોમળ છે.

\therefore સર્વ બાળકો ફૂલો છે.

- 50) નીચેના સંવિધાનનાં આકૃતિ અને ભેદ જણાવો.
 સર્વ મહંતો દયાવાન છે.
 સર્વ દયાવાન સંતો છે.
 ∴ કેટલાક સંતો મહંતો છે.
- 51) ટૂંક નોંધ લખો : કાર્યકારણનો નિયમ
- 52) ટૂંક નોંધ લખો : પર્યાપ્ત શરત
- 53) ધાર્મિક જીવનનું વિશ્લેષણ કરો.
- 54) ધાર્મિક જીવનમાં ભક્તિનું મહત્વ સમજાવો.
- 55) હિન્દુ ધર્મ, ખ્રિસ્તી ધર્મ અને ઇસ્લામ ધર્મના ધર્મગ્રંથો (શાસ્ત્રો)ના નામ જણાવો.
- 56) આચરણ યોગ્ય સદ્ગુણો અને ટાળવા યોગ્ય દુર્ગુણો કયા છે ?
- 57) પ્રાણાયામની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- 58) પાંચ યમના નામ જણાવી, 'અહિંસા' અને 'સત્ય' સમજાવો.

વિભાગ - E

- નીચેના 59 થી 64 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના ઉત્તર વિસ્તારથી લખો.
 દરેકના 5 ગુણ છે.

[20]

- 59) '~' નું તાર્કિક સ્વરૂપ સત્યતાકોષ્ટકની મદદથી સ્પષ્ટ કરો અને નિષેધનું લક્ષણ આપો.
- 60) →' નું તાર્કિક સ્વરૂપ સત્યતાકોષ્ટકની મદદથી સ્પષ્ટ કરો અને શરતી વિધાનનું લક્ષણ જણાવો.

- 61) નીચે આપેલી દલીલની પ્રાતીક રજૂઆત કરો અને સત્યતાકોષ્ટકની પ્રત્યક્ષ રીતનો ઉપયોગ કરીને તેનું પ્રામાણ્ય નક્કી કરો.
જો વાહનોનો વપરાશ વધે છે તો ઘોંઘાટ પણ વધે છે.
વાહનોનો વપરાશ વધે છે
તેથી, ઘોંઘાટ પણ વધે છે.
- 62) પંચાવયવી અનુમાનના પ્રત્યેક વિધાનની અગત્ય સમજાવો.
- 63) જગતના વિદ્યમાન ધર્મો અને તેમના સ્થાપકોના નામ લખો.
- 64) જૈન ધર્મ, જરથોસ્તી ધર્મ, ખ્રિસ્તી ધર્મ, ઈસ્લામ ધર્મ અને શિન્તો ધર્મના નૈતિક સિદ્ધાંતો લખો.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

136 (H)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्नपत्र में कुल पाँच विभाग हैं।
- 2) इस प्रश्नपत्र में कुल प्रश्नों की संख्या 64 हैं।
- 3) प्रश्नों के गुण दाहिनी ओर दर्शाए गए हैं।
- 4) प्रश्न की सूचना अनुसार उत्तर लिखिए।
- 5) नया विभाग नए पन्ने पर लिखिए।

विभाग - A

- निम्नलिखित 1 से 15 तक के वैकल्पिक प्रश्नों में से योग्य विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है।

[15]

- 1) पूर्वांग सत्य हो और उत्तरांग असत्य हो ऐसे शर्ती विधान की सत्यता बताइए।
 - (A) असत्य
 - (B) शंकास्पद
 - (C) प्रमाणभूत
 - (D) सत्य
- 2) तर्क में आधार विधान की संख्या कितनी होती है?
 - (A) दो
 - (B) एक से अधिक
 - (C) एक या एक से अधिक
 - (D) एक

- 3) MP से संबंधित नियम के रूप में किस तार्किक कारक का उपयोग होता है?
- (A) \vee
 (B) \sim
 (C) \rightarrow
 (D) \leftrightarrow
- 4) निरुपाधिक संविधान में प्रत्येक पद का उपयोग कितनी बार होता है?
- (A) एक
 (B) दो
 (C) तीन
 (D) छः
- 5) निरुपाधिक संविधान के फलितविधान के उद्देश्य पद को क्या कहते हैं?
- (A) मध्यपद
 (B) साध्यपद
 (C) विधेयपद
 (D) पक्षपद
- 6) 'विशिष्ट आनुभविक हकीकतों के निरीक्षण पर से सर्वदेशी नियम निकालने की मानसिक प्रक्रिया' किसे कहते हैं?
- (A) निगमन
 (B) व्याप्तिकरण
 (C) तर्क
 (D) अन्वय रीति
- 7) 'समान संयोग उपस्थित हो, तो समान परिणाम आता है।' यह क्या सूचित करता है?
- (A) प्रकृति की एकरूपता
 (B) कार्यकारण का नियम
 (C) सहपरिवर्तन
 (D) व्यतिरेक रीति

- 8) भारतीय अनुमान की शाब्दिक प्रस्तुति में आनेवाले चौथे अवयव का नाम क्या है?
- (A) प्रतिज्ञा
(B) हेतु
(C) उदाहरण सहित व्याप्ति
(D) उपनय
- 9) आध्यात्मवादी दृष्टि के अनुसार मनुष्य का स्वरूप किस प्रकार का है?
- (A) प्राकृतिक
(B) जैवीय संयोजन
(C) रासायनिक संयोजन
(D) सत्-चित्-आनंद रूप
- 10) किस धन को श्रेष्ठ धन कहा गया है?
- (A) चलनी मुद्रा
(B) सुवर्ण मुद्रा
(C) विद्यारूपी धन
(D) बचाया धन
- 11) धार्मिक जीवन का ज्ञानात्मक पहलू किसके साथ जुड़ा है?
- (A) विचार या बुद्धि
(B) भावनाओं
(C) कर्म या व्यवहार
(D) संवेदनाओं
- 12) धार्मिक जीवन की विलक्षणता क्या है?
- (A) तीर्थाटन
(B) दैवी तत्त्व की आराधना
(C) धर्मोपदेश
(D) धार्मिक संस्था का संचालन

- 13) जगत में विद्यमान धर्मों में प्राचीन धर्म कौन-सा है?
- (A) हिन्दू धर्म
 (B) ताओ धर्म
 (C) इस्लाम धर्म
 (D) सिख धर्म
- 14) जैन धर्म के प्रथम तीर्थंकर कौन थे?
- (A) ऋषभदेव
 (B) प्रभाकर
 (C) कपिल देव
 (D) सोमदेव
- 15) योगशास्त्र की शास्त्रीय रचना किसने की है?
- (A) महर्षि अरविन्द
 (B) महर्षि पतंजलि
 (C) आनंदशंकर ध्रुव
 (D) पंडित सुखलाल जी

विभाग -B

- निम्नलिखित 16 से 30 प्रश्नों में से प्रत्येक के उत्तर एक वाक्य में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न का 1 अंक है :

[15]

- 16) तार्किक कारक को अन्य किस नाम से जाना जाता है?
- 17) तर्क का मूल्यांकन किस भाषा में हो सकता है?
- 18) 'उत्तरांग के निषेध पर से पूर्वांग के निषेध' संबंधित नियम को संक्षेप में क्या कहते हैं?
- 19) संविधान के फलितविधान में किन पदों का समावेश होता है?
- 20) किस आकृति में मध्यपद दोनों आधारविधानों में विधेय के स्थान पर होता है?

- 21) व्याप्तिकरण की प्रक्रिया की अनिवार्य आवश्यकता क्या है?
- 22) प्रत्येक घटना का कारण होता है, यह नियम कौन-सा है?
- 23) पंचावयवी अनुमान का कौन-सा अवयव अनुमान क्रिया का परमफल है?
- 24) 'अवकाश में बालकों को आनंद आता है' यह किस प्रकार का विधान है?
- 25) 'मैत्री' और 'प्रेम' किस प्रकार के मूल्य हैं?
- 26) मानव समाज की एकता को बनाए रखनेवाला परिबल कौन-सा है?
- 27) गांधीजी के अनुसार 'प्रत्येक धर्म का अविभाज्य अंग' क्या है?
- 28) बौद्ध धर्म के धर्मग्रंथ का नाम बताइए।
- 29) आचरण करने योग्य सद्गुण कुल कितने हैं?
- 30) 'अंतर्राष्ट्रीय योगदिन' कब मनाया जाता है?

विभाग -C

- निम्नलिखित 31 से 44 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 10 प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं।

[20]

- 31) '&' की सत्यताकोष्ठक की रचना कीजिए।
- 32) $\sim p$, $p \& q$, $p \vee q$ और $p \rightarrow q$ विधान के रूप का वाचन लिखिए।
- 33) सरलीकरण से संबंधित नियम का रूप और संक्षेप लिखिए।
- 34) समुच्चय से संबंधित नियम का कथन और रूप लिखिए।
- 35) संविधान का भेद अर्थात् क्या? संविधान के संभावित भेद कितने हैं?
- 36) संविधान की आकृतियाँ कितनी हैं? उनके नाम लिखिए।
- 37) व्याप्तिकरण के तात्त्विक आधार कितने एवं कौन-कौन से हैं?

- 38) न्यायदर्शन के अनुसार प्रमाण कितने एवं कौन-कौन से हैं?
- 39) स्वार्थानुमान अर्थात् क्या?
- 40) आध्यात्मिक मूल्य के उदाहरण दीजिए।
- 41) उत्पादक मूल्य अर्थात् क्या? उत्पादक मूल्य का उदाहरण दीजिए।
- 42) जगत के तमाम धर्मों का 'सुवर्ण नियम' क्या है?
- 43) धार्मिक व्यक्ति के जीवन में कौन-से चार अंग विकसित होने चाहिए?
- 44) अष्टांगयोग के आठ अंग कौन-कौन से हैं?

विभाग -D

- निम्नलिखित 45 से 58 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 10 प्रश्नों के उत्तर मुद्दासर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं:

[30]

- 45) निम्नलिखित दिए गए जटिल संयुक्त विधान के लिए सत्यता कोष्ठक की रचना और व्याख्या कीजिए:

$$B \vee \sim B$$

- 46) सत्यता कोष्ठक की प्रत्यक्ष रीति का उपयोग करके निम्न तर्क का प्रामाण्य निश्चित कीजिए :

$$\sim P \vee \sim Q$$

$$\therefore P \& Q$$

- 47) सोपाधिक संविधान से संबंधित नियम का कथन, रूप और संक्षेप लिखिए।
- 48) विकल्पवृद्धि से संबंधित नियम का कथन, रूप और संक्षेप लिखिए।
- 49) निम्नलिखित संविधान की आकृति और भेद बताइए :

सभी फूल कोमल हैं।

सभी बालक कोमल हैं।

\therefore सभी बालक फूल हैं।

- 50) निम्नलिखित संविधान की आकृति और भेद बताइए :
 सभी महंत दयावान हैं।
 सभी दयावान संत हैं।
 ∴ कुछ संत महंत हैं।
- 51) संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : कार्यकारण का नियम।
- 52) संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : पर्याप्त शर्त।
- 53) धार्मिक जीवन का विश्लेषण कीजिए।
- 54) धार्मिक जीवन में भक्ति का महत्त्व समझाइए।
- 55) हिन्दू, ईसाई, और इस्लाम धर्म के धर्मग्रंथों (शास्त्रों) के नाम बताइए।
- 56) आचरण करने योग्य सद्गुण और टालने योग्य दुर्गुण कौन-से हैं?
- 57) प्राणायाम की प्रक्रियाएँ समझाइए।
- 58) पाँच यम के नाम लिखकर अहिंसा और सत्य को समझाइए।

विभाग -E

- निम्नलिखित 59 से 64 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 4 प्रश्नों के उत्तर विस्तारपूर्वक दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं :

[20]

- 59) ' ~ ' का तार्किक स्वरूप सत्यताकोष्ठक की मदद से स्पष्ट कीजिए और निषेध का लक्षण दीजिए।
- 60) ' → ' का तार्किक स्वरूप सत्यताकोष्ठक की मदद से स्पष्ट कीजिए और शर्ती विधान का लक्षण दीजिए।

61) निम्नलिखित तर्क की प्रातीक प्रस्तुति कीजिए और सत्यताकोष्ठक की प्रत्यक्ष रीति का उपयोग करके उसका प्रामाण्य निश्चित कीजिए :

यदि वाहनों का उपयोग बढ़ता है, तो शोरगुल बढ़ता है।
वाहनों का उपयोग बढ़ता है,
इसलिए, शोरगुल बढ़ता है।

62) पंचावयवी अनुमान के प्रत्येक विधान का महत्त्व समझाइए।

63) जगत के विद्यमान धर्मों और उनके संस्थापकों के नाम लिखिए।

64) जैन, पारसी (जरथुस्त), ईसाई, इस्लाम धर्म और शिन्तो धर्म के नैतिक सिद्धांत लिखिए।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

136(E)

(May, 2021)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains total five sections.
- 2) This question paper contains 64 questions.
- 3) Figures on the right side indicate full marks.
- 4) Answer the questions according to the instructions.
- 5) Start a new section on a new page.

SECTION - A

■ Answer the following questions from 1 to 15 by selecting the appropriate options. Each question carries 1 mark:

[15]

- 1) State the truth-value of a conditional proposition having true antecedent and false consequent.
(A) False (B) Doubtful
(C) Valid (D) True
- 2) How many numbers of Premises are there in any argument?
(A) Two (B) More than one
(C) One or more than one (D) One
- 3) Which logical operator is used in the rule of 'MP'?
(A) \vee (B) \sim
(C) \rightarrow (D) \leftrightarrow

- 4) How many times each term is used in a Categorical Syllogism?
- (A) One (B) Two
(C) Three (D) Six
- 5) What is meant by the subject term of the conclusion of a Categorical Syllogism?
- (A) Middle term (B) Major term
(C) Predicate term (D) Minor term
- 6) What is the mental process of deriving Universal rule from the observation of specific experiential facts known as?
- (A) Deduction (B) Induction
(C) Argument (D) Agreement method
- 7) What is indicated by –‘if similar circumstances are present there will be same result’?
- (A) Uniformity in nature
(B) Principle of causal relation
(C) Concomitant variation
(D) Method of difference
- 8) What is the name of Fourth Factor in the verbal presentation of Indian inference?
- (A) Pratigna (B) Hetu
(C) Vyapti with example (D) Upanaya

- 9) According to spiritual outlook what is the Nature of man?
(A) Natural
(B) Biological Compound
(C) Chemical Compound
(D) Truth-consciousness-bliss
- 10) What is the best wealth?
(A) Currency (B) Gold coins
(C) Knowledge (D) Saved wealth
- 11) To what the cognitive aspect of religious life is connected?
(A) Thoughts or intellect (B) Feelings
(C) Action or conduct (D) Emotions
- 12) Which is the characteristic of Religious life?
(A) Pilgrimage
(B) Worship the Divine
(C) Religious instruction
(D) Managing Religious Institution
- 13) Which is the oldest religion among the existing world religions?
(A) Hindu (B) Tao
(C) Islam (D) Sikhism
- 14) Who is the first Tirthankar of Jain religion?
(A) Rushabhdev (B) Prabhakar
(C) Kapildev (D) Somdev
- 15) Who composed yogashastra?
(A) Maharishi Arvind (B) Maharishi Patanjali
(C) Anandshankar Dhruv (D) Pandit Sukhlaji

SECTION - B

- Answer the following questions from 16 to 30 in one sentence each. Each question carries 1 mark :

[15]

- 16) What is the other name of logical operator?
- 17) In which term the evaluation of the argument is made?
- 18) What is the abbreviation of the rule of 'denying antecedent by denying of consequent'?
- 19) Which terms are included in conclusion of a syllogism?
- 20) In which figure the place of the middle term is predicate term in both the premises?
- 21) What is necessary in the process of Induction?
- 22) When every event has a cause, what is this law called?
- 23) Which factor of the Five Factored Inference, is the supreme achievement of the process of Inference?
- 24) "Children enjoy during holidays" which type of statement is this?
- 25) Which type of values are 'Friendship' and 'Love'?
- 26) Which factor sustains the Unity of human society?
- 27) According to Gandhiji, what is the integral part of every religion?
- 28) Name the scripture of Buddhism.
- 29) How many virtues are worth practicing?
- 30) When is the International Yoga Day celebrated?

SECTION - C

- Answer Any 10 (Ten) of the following questions from 31 to 44 in brief. Each question carries 2 marks :

[20]

- 31) Construct the truth-table of '&'.
- 32) How the forms $\sim p$, $p \& q$, $p \vee q$ and $p \rightarrow q$ are to be read?
- 33) Write the form and abbreviation of the rule of simplification.
- 34) Write the statement and form of the rule of conjunction.
- 35) What is the meaning of mood in a syllogism? How many moods are the possible moods of a syllogism?
- 36) How many figures are there in a syllogism? Write their names.
- 37) How many metaphysical basis are there in inductions? Which are they?
- 38) According to Nyaya Darshans, how many means of knowledge are there? Which are they?
- 39) What is the self-oriented inference?
- 40) Give the example of spiritual values.
- 41) What is productive value? Give an example.
- 42) What is the "Golden Rule" of all religions of the World?
- 43) Which four aspects should be developed in the life of a religious person?
- 44) Which are the eight limbs of Asthangayoga?

SECTION - D

- Answer Any 10 (Ten) of the following questions from 45 to 58 to the point. Each question carries 3 marks :

[30]

- 45) Construct the truth-table for the complex proposition given below and give its explanation :

$$B \vee \sim B$$

- 46) Determine the validity of the following argument through the use of direct method of truth-table :

$$\sim P \vee \sim Q$$

$$\therefore P \& Q$$

- 47) Write the statement, form and abbreviation of the rule of the Hypothetical Syllogism.

- 48) Write the statement, form and abbreviation of the rule of Addition.

- 49) Mention the figure and mood of the following syllogism :

All Flowers are delicate.

All Children are delicate.

\therefore All Children are flowers.

- 50) Mention the figure and mood of the following syllogism :

All head priest are generous persons.

All generous persons are saints.

\therefore Some saints are head priests.

- 51) Write a short note on Law of Causation.

- 52) Write a short note on :
Sufficient Condition.
- 53) Analyze religious life.
- 54) Explain the importance of devotion in religious life.
- 55) Write the name of scripture (religious books) of Hindu, Christianity and Islam religions.
- 56) Which are the virtues that are worth following and vices that are worth rejecting?
- 57) Explain the process of Pranayama.
- 58) Write the name of five Yama and explain non-violence and truth.

SECTION - E

- Answer Any 4 (Four) of the following questions from 59 to 64 in detail. Each question carries 5 marks : [20]

- 59) Define ' \sim ' Negation and with the help of truth-table analyse it.
- 60) Define ' \rightarrow ' Conditional Proposition and with the help of truth-table analyse it.
- 61) Give the symbolic presentation of the following argument and determine the validity of it by using the direct method of truth table :

If the consumption of vehicles increase then noise also increase.

The consumption of vehicles increase.

Therefore, noise also increase.

- 62) Explain the importance of each of the propositions of the Five-Factored Inference.
- 63) Write the existing world religions and the names of their founders.
- 64) Write the ethical principles of Jain, Zoroastrian, Christian, Islam and Shinto Religions.

